

natuurpunt

Vallei van de Zwarte Beek

Koersel-Beringen

De vallei van de Zwarte Beek is het grootste natuurgebied van Natuurpunt, ruim 1.500 hectare heide en beekdallandschap. De vallei strekt zich uit van Hechtel-Eksel via Beringen en Lummen tot Halen bij Diest. In de bovenloop beheert Natuurpunt een aantrekkelijke mozaïek van hooilanden, moerassen, bosjes en grasweiden én 500 hectare van het omliggend militair domein. Een plankenpad wijst de weg.

Beekbegeleidend bos

De Zwarte Beek ontspringt op de Res-terheide in Hechtel-Eksel en mondt na een kronkelende loop van zowat dertig kilometer vlakbij Diest uit in de Demer. In haar bovenloop op het grondgebied van Koersel-Beringen stroomt de beek door een oud bos tegen de noordflank van haar eigen vallei. De beek heeft zich hier een bedding gezocht, wellicht weggedrukt door een dik veenpakket dat zich hier door de eeuwen heeft opgestapeld.

In de nabijheid van de oeverwal wordt bij overstromingen slib afgezet dat de bodem wat rijker maakt. Zo ont-

stond in de voorbije eeuwen een ge-varieerd bos met planten als dalkruid, lelietje-van-dalen, salomonszegel, muskuskruid, witte klaverzuring, bos-anemoon en speenkruid, soorten die in andere Kempense bossen niet veel voorkomen.

Vooraf in het deelgebied 'In den Over-slag' bleef nog een flink stuk van het typisch beekdallandschap bewaard.

Oude Beek

In de 18de eeuw werd parallel met de Zwarte Beek de Oude Beek gegraven. Voortaan kon men het beekwater

over de hooilanden tussen de beide beken laten vloeien; de Zwarte Beek zorgde voor de aanvoer, de Oude Beek voor de afvoer. Tijdens de bevloeiing werden de voedingsstoffen uit het beekwater opgenomen door de bodem, een primitieve vorm van bemesting.

Later werd de Oude Beek dieper uitgegraven en verlengd waardoor de bodem fel ontwaterde en de veenlagen uitdroogden. Daarbij kwamen plots heel veel mineralen vrij. Stikstofminnende planten als brandnetels profiteerden daarvan en gingen op sommige plaatsen domineren. Inmiddels

werden delen van de Oude Beek opnieuw 'verondiept' en hebben de natte hooilanden zich hersteld.

Ijzer in het water

De vallei van de Zwarte Beek is omringd door hogergelegen duinen en heidegronden. Op de valleiflanken komt spontaan grondwater als 'kwel' aan de oppervlakte. Die kwel is rijk aan ijzer. Bij contact met zuurstof ontstaan ijzeroxides die de typisch roestbruine kleur geven aan het greppel- en beekwater in de Kempen. In deze natte omgeving gedijen slangenwortel, dotterbloem en holpijp.

Fonteintje

De kapel van Koersel Fonteintje is genoemd naar de legende van een boer die midden op de heide plots ziek werd. Hij beloofde een kapelletje op te richten voor Maria als ze hem zou genezen. Dichtbij borrelde een straaltje water op, hij dronk ervan en genas. Uit dankbaarheid plaatste hij hier een Mariabeeld. Bij de huidige kapel komen heel wat bedevaarders zich laven aan het bronwater van 'Onze-Lieve-Vrouw van het Fonteintje', ook wel 'Onze-Lieve-Vrouw aan de Staak' genoemd. Koersel Fonteintje is ook een bekend recreatiedomein.

Watersnip, symbool voor Europese natuurwaarde

De Zwarte Beek is altijd in beweging; haar loop wijzigt voortdurend. Het is mede daardoor dat de beek vol leven zit. Een holle oever met diepe stroomkuilen, een bolle oever waar het water bijna stil staat, een omgevallen boom, een zandafzetting, het zijn allemaal verschillende mini-biotoopjes die telkens weer andere dieren en planten aantrekken. Geen toeval dat de beekprik hier nog voorkomt. Deze naaldvormige vis is op Europese schaal bedreigd.

De moerassige vallei is ook één van de laatste broedgebieden van de watersnip in Vlaanderen. In de lente voert deze schuwe vogel een opvallende 'baltsvlucht' uit terwijl hij een mekkerend geluid voortbrengt. Aan die gewoonte heeft de watersnip haar bijnaam 'hemelgeit' te danken. Het bezoekerscentrum is terecht naar deze symboolsoort genoemd.

Start:

Vlaams Bezoekerscentrum 'De Watersnip', Grauwe Steenstraat 7/2 (zijstraat van de Fonteintjesstraat) in Koersel-Beringen. Wegwijzers vanuit Koerselcentrum.

Afstanden:

- 2 km, paars, Coorselse Bergen
- 3 km, geel, Kapellekeslus
- 4 km, groen, Boswandeling
- 8 km, rood, Beekwandeling = Aardgas-natuurwandeling

Toegankelijkheid:

De Aardgas-natuurwandeling loopt gedeeltelijk over militair domein en is daarom enkel toegankelijk in weekends en op feestdagen. Laarzen of stevig schoeisel aanbevolen. De andere trajecten zijn permanent bewandelbaar, ook met gewone wandelschoenen. Honden welkom, aan de leiband.

Personen met een handicap:

De Kapellekeslus en het wandelpad 'Coorselse Bergen' zijn toegankelijk voor rolstoelen. Ook het bezoekerscentrum zelf is vlot toegankelijk.

Onthaal:

'De Watersnip', bezoekerscentrum van de Vlaamse overheid i.s.m. Natuurpunt, zie start. Te bereiken op 011-45 01 91 of via natuur.watersnip@lin.vlaanderen.be. Vanaf 1 april tot 1 november open van dinsdag t.e.m. zondag van 13u tot 17u. De rest van het jaar enkel open op zondag van 13u tot 17u. Ook op aanvraag voor groepen.

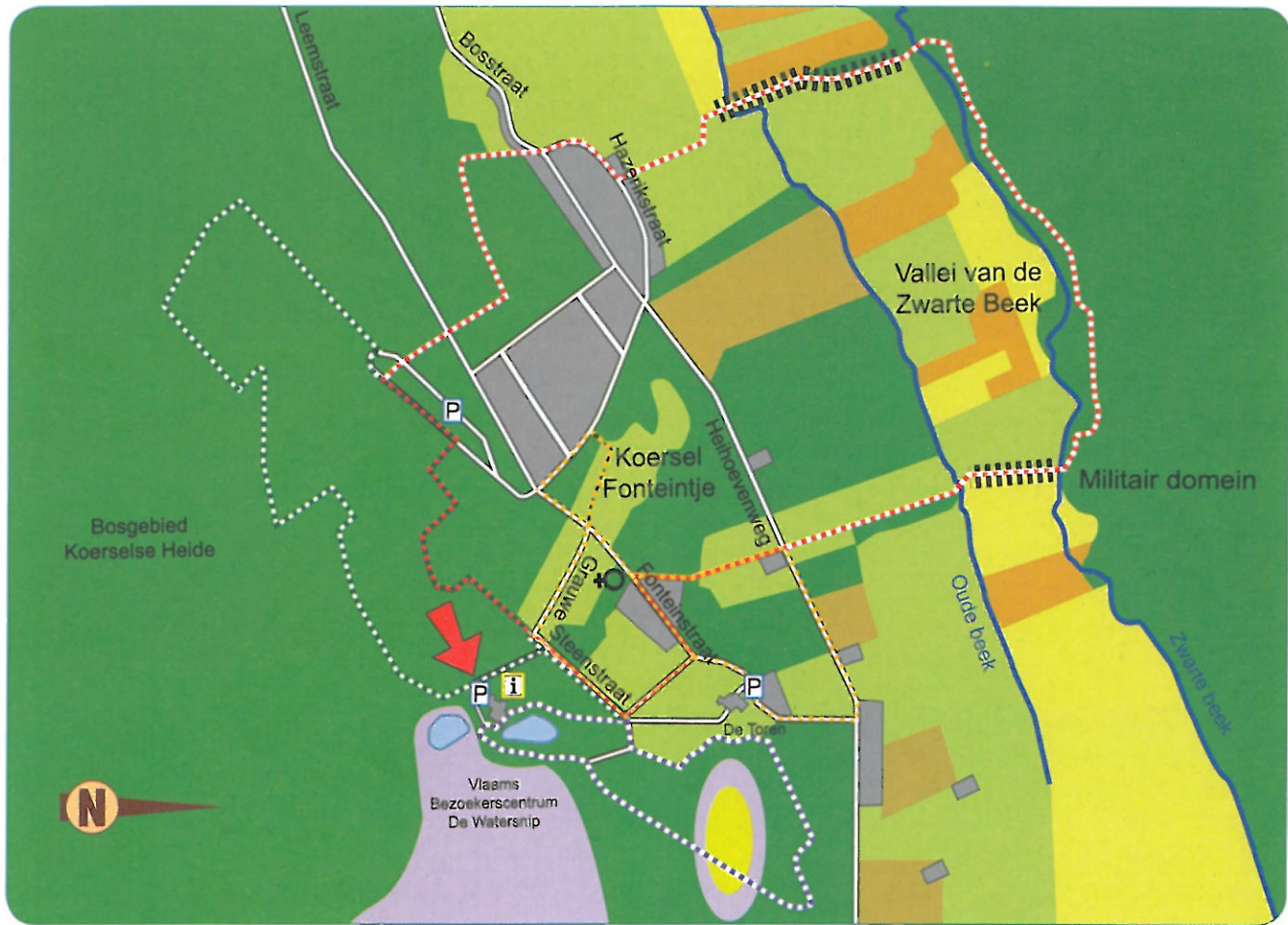
Openbaar vervoer:

- NMBS: station Beringen (Beverlo)
- De Lijn – belbus 719 van NMBS-station Beringen tot halte Koersel-Fonteintje. Reserveer tijdig op 011-85 03 00.

Uw steun voor dit project:

293-0212075-88, mededeling 'gift project 8813, Zwarte Beek'

Foto's: Rollin Verlinde, François Van Bauwel, Hugo Willocx, Marcel Bex, Tom De Beelde, Misjel Decler, Marc Sloodmaekers
V.U.: Willy Ibens, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen